

Metsähallitus Metsätalous Oy:n Ympäristöoppaan muutosloki 2025

Lukuohje: Jos kappaleeseen on tullut lisäyksiä, on lisätty teksti kirjoitettu asianmukaisella värillä (**musta** väri perustiedoille ja **sininen** menetelmäohjeelle). Jos tekstin sisään on tehty lisäyksiä, on ne merkitty **punaisella**, ja jos tekstiä on poistettu, on se merkitty **yliviivauksella**.

Lisäksi oppaaseen on tehty jonkin verran tekstin stilisointeja, joita ei muutoslokissa luetella, elleivät ne ole selkeitä muutoksia ohjeisiin.

1.1.1 Metsätalous Natura-alueilla

~~Natura-luontotyytit tallennetaan niitä lähinnä vastaavilla luontokoodeilla myös Metsätalouden Silvia-paikkatietojärjestelmään.~~

- SAKTI:n Natura-luontotyyppitieto on käytettävissä Metsätalouden paikkatietojärjestelmässä, minne tallennetaan myös Natura-alueiden luontokohteet.

1.1.2 Luontokohteet

Toimenpidesuunnittelun yhteydessä pyritään tunnistamaan ja merkitsemään paikkatietojärjestelmään ne luontokohteet, joita ei ole aiemmin löydetty. **Samalla olemassa olevien kohteiden oikeellisuus tarkistetaan.**

Suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä jätetään myös pienialaisia säästökohteita kuten esim. säästöpuuryhmiä ja suojatiheikköjä, ~~joita ei merkitä paikkatietojärjestelmään.~~

~~Luontokohteen tai ekologisen yhteyden rajauksen muutos suunnitellaan yhdessä Luontopalvelujen kanssa (ks. Ympäristö- ja laatukäsikirjan ohje: Metsähallitus Metsätalous Oy:n ja Luontopalvelujen yhteissuunnittelu (Metsähallituksen sisäinen materiaali)).~~

- Periaatteet luontokohteiden ja ekologisten yhteyksien muutoksiin on määritelty Metsätalous Oy:n ja Luontopalveluiden välisessä yhteissuunnitteluohjeessa (Metsähallituksen sisäinen materiaali).

1.1.2.1 Pienvedet

Pienvesiluontokohteeseen sisältyy pienvesielinympäristö ja sitä ympäröivä suojavyöhyke.

- Pienvesiluontokohteeseen sisältyy itse pienvesi ja sen lähiympäristö.

~~Pienvesiluontokohteeseen sisällytetään pienvesielinympäristö ja sitä ympäröivä suojavyöhyke (kuva 3). Pienveden suojavyöhykkeellä varmistetaan, etteivät pienvesielinympäristön vesitalous ja pienilmasto muutu. Suojavyöhykkeen leveys on~~

~~vähintään vyöhykkeellä kasvavan täysikasvuisen puuston pituus, ja vyöhykkeen puusto säästetään. Suojavyöhykkeelle ei saa jäädä hakkuutähteitä eikä muitakaan korjuujälkiä.~~

- ➔ ~~Pienvettä reunustava lähiympäristö rajataan toiminnan ulkopuolelle. Rajausta tehdään yhtä leveäksi kuin kohteella kasvavan täysikasvuisen puuston pituus ja se toimii samalla pienveden suojavyöhykkeenä varmistaen, etteivät pienvesielinympäristön vesitalous ja pienilmasto muutu. Rajatulle alueelle ei saa jäädä hakkuutähteitä eikä muitakaan korjuujälkiä.~~

1.1.2.9 Jokimuodostumat, tulvamaat ja puustoiset luhdat

Lisäys viimeiseen kappaleeseen:

Kausikosteikot, jotka ilmestyvät keväisin ja syksyisin, mutta kuivuvat kesällä, ovat myös tärkeitä ekologiselle monimuotoisuudelle. Kausikosteikot voivat olla linnustolle jopa tärkeämpiä kuin pysyvät kosteikot mutta niiden olemassaoloa uhkaavat ilmastonmuutos ja ojitukset.

TIETOLAATIKKO 2. RAAKKU

~~Raakkuvesien äärellä käytetään valuma-alue-suunnittelua (ks. 2.1 Vesiensuojelu), tai suojavyöhyke veden äärellä on ulotettava niin kauas, ettei humus- ja kiintoainekuormitusta pääse vesistöön toiminta- tai käsittelyalueelta. Jos raakkujoen yli on tehtävä silta tai kulku-ura, varmistetaan, ettei ylityskohdassa ole esiintymää. Lisäksi huolehditaan, ettei synny vaellusestettä eikä kiintoaineita pääse vesistöön.~~

~~Raakun huomioon ottaminen metsätaloustoimenpiteissä ja muussa maankäytössä varmistetaan tallentamalla Metsähallitus Metsätalous Oy:n paikkatietojärjestelmään raakkuesiintymistä varoittavat huomiovyöhykkeet raakkuvesien ympärille ja/tai valuma-alueille. Huomiovyöhykkeillä toimittaessa metsätaloustoimet suunnitellaan yhteistyössä Luontopalvelujen asiantuntijoiden kanssa.~~

- ➔ ~~Raakkuvesistöjen äärellä on suojavyöhyke ulotettava niin kauas, ettei humus- ja kiintoainekuormitusta pääse vesistöön toiminta- tai käsittelyalueelta. Raakkuvesistön ylitystä vältetään. Jos ylitys on väistämätöntä, rakennetaan ylityspaikkaan silta varmistaen, ettei ylityskohdassa ole esiintymää. Lisäksi huolehditaan, ettei synny vaellusestettä eikä kiintoaineita pääse vesistöön.~~

~~Raakun huomioon ottaminen metsätaloustoimenpiteissä ja muussa maankäytössä varmistetaan tallentamalla Metsähallitus Metsätalous Oy:n paikkatietojärjestelmään raakkuesiintymistä varoittavat huomiovyöhykkeet raakkuvesien ympärille. Raakkuesiintymän kohdalla vesistön suojavyöhyke on vähintään 45 metriä uoman~~

molemmiin puolin. Muualla huomiovyöhykkeellä toimittaessa, suojavyöhykkeen rajaaminen tapahtuu yhteistyössä Luontopalvelujen kanssa.

1.2.3.1 Suojelualueiden reunat

~~Välittömästi suojelualueisiin rajoittuvien metsien käsittely ja soiden kunnostusohjelma suunnitellaan yhteistyössä Metsähallituksen Luontopalvelujen asiantuntijoiden kanssa. Toiminnan tulee olla normaalia varovaisempaa erityisesti pienten suojelualueiden läheisyydessä. Reunavaikutus ulottuu 2–3 kertaa puun pituuden päähän sulkeutuneeseen metsään.~~

- ➔ Välittömästi suojelualueisiin rajoittuva metsätaloustoiminta suunnitellaan yhteistyössä Metsähallituksen Luontopalveluiden kanssa yhteissuunnitteluohjeen mukaisesti (Metsähallituksen sisäinen ohje). Toiminnan tulee olla normaalia varovaisempaa erityisesti pienten suojelualueiden läheisyydessä. Reunavaikutus voi ulottua 2–3 kertaa puun pituuden päähän sulkeutuneeseen metsään.

1.1.3.2 Petolinnut

Maakotka

~~6. Nämä ohjeet eivät koske hylättyjä pesiä (pesä on pudonnut tai siinä ei ole todettu merkkejä kotkien asumisesta 10 vuoteen). Pesän luokittelu hylätyksi vaatii Luontopalvelujen hyväksynnän. Pesäpuut säästetään kuitenkin aina. Hoito-ohjeesta poikkeaminen edellyttää aina yhteydenottoa Luontopalvelujen alueyksikköön ja pesätarkastuksista vastaavaan henkilöön.~~

- ➔ 6. Jos pesä todetaan pudonneeksi tai hylätyksi lakkaa B-alueen rajoite olemasta voimassa. Pesäpuut säästetään kuitenkin aina ja niiden ympärillä säilyvällä A-alueella ei mitkään metsätaloustoimenpiteet ole sallittuja. Pesän luokittelu hylätyksi ja hoito-ohjeesta poikkeaminen edellyttävät aina yhteydenottoa Luontopalveluiden petolinnuista vastaavaan henkilöön.

Sääksi eli kalasääski

~~8. Kuten kohta 7 maakotkalla.~~

- ➔ 8. Metsätalouden vaatimien teiden rakentaminen ja muu maankäyttö ratkaistaan tapauskohtaisesti alueen suunnittelutiimin kanssa. Metsätaloustoimia koskeva suojaetäisyys ei suoraan ole rinnastettavissa muuhun maankäyttöön, ja soveltuvat suojavyöhykkeet tulee ratkaista huomioiden mm. toiminnan luonne sekä kesto.

1.1.4 Ekologiset yhteydet

Luku kirjoitettu uudelleen tarkentaen käsittelyohjetta erityyppisille ja eri kasvuvaiheen metsille.

1.2.3.3 Suon ja kankaan vaihtumisvyöhykkeet

~~Mikäli puustoinen vaihtumisvyöhyke on kapeampi kuin 10 metriä, jätetään minimivyöhykkeen saavuttamiseksi lisäksi kivennäismaan puolelle suojavyöhyke. Tältä vyöhykkeeltä voidaan poimia suurimmat puut pois, jolloin raja entisestään pehmenee eikä vyöhykkeelle jäävä puusto ole niin altis tuulenkaadoille. Lisäksi uudistusalan säästöpuut voidaan sijoittaa vaihtumisvyöhykkeen laiduille, jolloin vyöhyke muodostuu leveydeltään vaihtelevaksi~~

- Mikäli turvemaan puustoinen vaihtumisvyöhyke on kapeampi kuin 10 metriä tai sitä ei ole huomioitu aikaisemmissa käsittelyissä, jätetään minimivyöhykkeen saavuttamiseksi lisäksi kivennäismaan puolelle suojavyöhyke. Kasvatushakkuissa kivennäismaan puoleista vaihtumisvyöhykettä voidaan käsitellä normaalisti tai jopa muuta aluetta harvemmaksi, jolloin vyöhykkeen puusto pääsee järeytymään. Päätehakkuussa tältä kivennäismaan vyöhykkeeltä voidaan poimia suurimmat puut pois, jolloin raja entisestään pehmenee eikä vyöhykkeelle jäävä puusto ole niin altis tuulenkaadoille. Vyöhykkeellä ei kuitenkaan saa liikkua koneella eikä sinne jätetä hakkuutähteitä.

TIETOLAATIKKO 5. VEDEN PALAUTTAMINEN KUIVUNEILLE SUOJELUSOILLE KUNNOSTUSOJITUSTEN YHTEYDESSÄ

Metsätalouden metsäasiantuntija suunnittelee vedenpalautustoimenpiteen yhteistyössä Luontopalvelujen asiantuntijan kanssa. (Ks. Metsähallituksen sisäinen materiaali: ~~Kunnostusojitusten suunnittelu suojelualueiden läheisyydessä toimintamallin ohjeistus.~~)

- Metsähallitus Metsätalous Oy:n ja Metsähallitus Luontopalveluiden yhteissuunnitteluohje).

2.1 Vesiensuojelu

Luvut 2.1.1 ja 2.1.2 on kirjoitettu kokonaan uudelleen vastaamaan paremmin nykykäytäntöjä. Uudessa tekstissä on huomioitu ojasyvyyden merkitystä, ilmastonmuutoksen aiheuttamaa kohonnutta ravinnekuormituksen riskiä sekä painotettu eri paikkatietoaineistojen tärkeyttä suunnittelun tukena.

2.2 Riista

Uusi ohje suojatiheiköille: Hakkuissa ja raivaussahatöissä jätetään mahdollisuuksien mukaan 10–100 m²:n kokoisia suojatiheiköitä 1–3 kpl/ha ellei niitä edellisissä käsittelyvaiheissa ole jätetty. Raivaamattomat säästöpuuryhmien alukset toimivat myös hyvinä suojatiheikköinä.

2.2.2 Metso

Kuvapari 37 korvattu paikkatietojärjestelmän metso-analyysityökalun karttakuvalla ja selitetekstillä.

2.7.1 Metsätuholain vaatimukset

Talven yli (ennen edellisen vuoden syyskuun 1. päivää kaatuneet) tai kauemmin kuolleena olleet puut eivät aiheuta tuhoriskiä. Niissä lisääntyvät kirjanpainajien viholliset, joten kuolleiden puiden poisviennistä voi olla enemmän haittaa kirjanpainajan leviämisen estämisessä.

SANASTO poistetaan

4.1.1.2 Elävä puu

Jos yllä olevien listauksien mukaisia säästettäviä puita ei ole riittävästi, jätetään muita eläviä läpimittakriteerit täyttäviä puita (taulukko 5) siten, että säästöpuiden vähimmäismäärä 10 kpl/ha täyttyy. Kuolleita puita ei lasketa säästöpuiden kokonaismäärään.

Säästöpuut voidaan keskittää korjuun lohkokatasolla, etenkin, kun lueteltuja arvokkaita puita esiintyy ryhmänä.

➔ Säästöpuut voidaan keskittää korjuun lohkokatasolla, etenkin, kun lueteltuja arvokkaita puita esiintyy ryhmänä.

TIETOLAATIKKO 7. TEKOPÖKKELÖT

Tekopötkkelö on 2–5 metrin korkeudelta katkaistu (uudistushakkuissa rinnankorkeusläpimitaltaan vähintään 15 cm) elävä puu, joka jätetään pystyyn puunkorjuun yhteydessä joita jätetään pystyyn kaikissa puunkorjuutoimenpiteissä. Kuolleita puita voidaan katkaista pötkkelöiksi, vain mikäli ne vaarantavat metsätyöntekijöiden tai metsässä liikkujien turvallisuutta tai ovat teiden, johdinlinjojen tai urien välittömässä läheisyydessä. Tekopötkkelöt tehdään ensi-sijaisesti lehtipuista, erityisesti koivupötkkelöt ovat homötiaiselle

elintärkeitä pesäpaikkoja. Ekologisesti toimivimpia ovat mahdollisimman järeät pökkelöt. ~~Myös pieniläpimittaisia puita voidaan käyttää esim. kasvatushakkuilla.~~

4.1.7 Energiapuun korjuu

Energiapuuksi voidaan korjata ainespuuksi kelpaamatonta runkokuuta (esimerkiksi Puolustusvoimien ampuma-alueiden sirpalepuita), kokokuuta, karsittua rankaa sekä hakkuutähteitä ~~sekä kantoja~~. Säästöpuuston ja kuolleen puun jättämisen osalta noudatetaan luvussa 4.1.1 Säästöpuut olevia ohjeita. ~~Kantojen korjuu ohjeistetaan tarpeen mukaan erikseen.~~

Kokokuukorjuuseen soveltuvat ~~kuivahkon kankaan~~, **parhaiten** tuoreen kankaan ja lehtomaisen kankaan kohteet ja vastaavat turvemaat (esimerkiksi ennallistettavat suot).

Hakkuutähteitä kerätään tavallisesti tuoreiden kankaiden ja sitä rehevämpien kasvupaikkojen kuusi- ja ~~keivuvaltaisilta~~ uudistushakkuualoilta.

4.2.1 Muokkausmenetelmän valinta

Kuivilla ja kuivahkoilla, hyvin vettä läpäisevillä ja rinteisillä kasvupaikoilla riittää pelkästään kivennäismaata paljastava muokkausmenetelmä - laikutus, kääntömätästys, laikkumätästys, katkoäestys tai äestys. ~~Rehevämmillä, tasaisilla, soistuneilla~~ **Viljavammilla kasvupaikoilla pääsääntöinen muokkaustapa on kääntömätästys ja laikkumätästys. Soistuneilla ja** huonosti vettä läpäisevillä kasvupaikoilla sekä osalla turvemaita tarvitaan navero- tai ojitusmätästystä.

4.3.1 Vesiensuojelu kunnostusojituksen suunnittelussa

~~Purkupisteen vesiensuojelurakennetta kohti valuma-alueen pinta-ala saisi olla enintään 30–40 hehtaaria. Tätä suuremmat ojastot pilkkotaan pienemmiksi osavaluma-alueiksi patojen ja täydennysojien avulla. Allasta käytettäessä suositeltava tavoite on 10–15 hehtaarin allaskohtainen valuma-alue, jolloin selvittää pienemmällä allaskoolla. Purkupisteiden vesiensuojelurakenteet tulee pyrkiä mitoittamaan niin, että ne pidättävät yläpuoliselta valuma-alueelta tulevan kuormituksen myös tulva-aikoina.~~